

НАЦИОНАЛНИ ДОКЛАДИ ЗА АНАЛИЗ НА ПЕСТИЦИДНИ ОСТАТЪЦИ, ИЗСЛЕДВАНИ ПРЕЗ 2018 ГОД. - РЕЗУЛТАТИ ЗА БЪЛГАРИЯ

В рамките на подготовката на годишните доклади за пестицидни остатъци в съответствие с Регламент (ЕО) No 396/2005¹, държавите – членки (ДЧ), Норвегия и Исландия са докладвали резултатите от официалния контрол в своите страни, на Европейската комисия (ЕК), Европейския орган по безопасност на храните (EFSA) и останалите ДЧ, посредством стандартизиран формат за докладване (EFSA, 2019). EFSA е изготвил научен доклад, отразяващ годишния доклад на Европейската общност за 2018 год., относно пестицидни остатъци в храните (EFSA, 2020). В допълнение към представянето на резултатите в стандартен формат, разработен от EFSA (*Standard Sample Description, SSD*), всички докладващи държави са предоставили допълнителна информация и обобщение на техните национални резултати в отделен документ - национален доклад. Тези доклади съдържат информация от компетентните органи, отговорни за осъществяването на мониторинга на пестициди на национално ниво, целта и дизайна на техните национални мониторингови програми, подчертавайки специфичните характеристики и приоритетите на националния контролен план и цялостните резултати от националните контролни програми. Докладващите страни също са обобщили резултатите и са предоставили по-нататъшна информация за взетите мерки и възможните причини за проби, за които е установено, че са несъответстващи със законовите норми.

Настоящият технически доклад е компилация от националните обобщителни доклади, които са изготвени в допълнение на научния доклад, относно резултатите от контрола през 2018 год.

Резултати за България

1. Цел и дизайн на националната контролна програма

Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ) в структурата на Министерство на земеделието, храните и горите (МЗХГ) е компетентният орган за

¹ Регламент (ЕО) № 396/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 23 февруари 2005 година относно максимално допустимите граници на остатъчни вещества от пестициди във и върху храни или фуражи от растителен или животински произход и за изменение на Директива 91/414/ЕИО на Съвета, *OJ L 70, 16.3.2005, p. 1–16*

осъществяването на мониторинга на пестицидни остатъци в България. БАБХ и Центърът за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) към МЗХГ са отговорни за изготвянето на националната мониторингова програма за пестицидни остатъци в и върху продукти от растителен и животински произход. БАБХ е отговорна и за изпълнението на координираната многогодишна контролна програма на Европейския съюз (ЕС) и вземането на проби в съответствие с Регламент (ЕС) No 788/2012² от 31 август 2012 год., относно координираната многогодишна контролна програма на Общността. Координираната мониторингова програма на общността е включена в националната програма за мониторинг на пестициди.

Дизайн:

Планът за пробовземане за мониторинг на пестицидни остатъци винаги се изготвя за една календарна година. Планът се изготвя от Централно управление на БАБХ, националните референтни лаборатории в структурата на БАБХ и научни експерти от ЦОРХВ, като планът се разпространява към областните дирекции по безопасност на храните (ОДБХ) които са отговорни за неговото изпълнение. В допълнение към пробите, споменати в Регламент (ЕС) No 788/2012 Република България е анализирала проби за идентификация на продукти, използвани за растителна защита.

Националната контролна програма за пестицидни остатъци в храни от растителен и животински произход през 2018 год. е базирана върху редица фактори от съществена значимост, които са:

- изследваните хранителни продукти да са уместни/типични за храненето на българското население;
- хранителните продукти да не са включени в координираната програма на Европейския съюз (ЕС);
- изследваните хранителни продукти да са уместни за националната земеделска продукция;
- хранителни продукти с висок брой нотификации в Системата за бързо предупреждение (RASFF);
- храни, които са уместни за чувствителни групи консуматори;

---

² Регламент за изпълнение (ЕС) № 788/2012 на Комисията от 31 август 2012 година относно координирана многогодишна контролна програма на Съюза за 2013, 2014 и 2015 г. за гарантиране спазването на максимално допустимите граници на остатъчни вещества от пестициди във и върху храни от животински и растителен произход и за оценка на потребителската експозиция на тези остатъчни вещества (*No longer in force*)

- хранителни продукти, които са с висок брой несъответстващи проби, установени през предходни години.

Националната контролна програма за пестицидни остатъци е базирана и върху някои фактори, които не са толкова значими: държави с висок брой несъответстващи проби в миналото, пробовземане на продукти по време на основния период на тяхната продажба, непреработени или преработени продукти, органично или конвенционално производство, пробовземане съгласно разпространението на консумирани хранителни продукти.

2. Ключови резултати, интерпретация и сравнение с резултатите от предишната година

През 2018 год. са анализирани 7685 проби: 7435 от плодове и ядки, зеленчуци и други растителни продукти; 5 зърнени, 18 детски храни и 227 преработени продукти – продукти от местен или неместен произход, включени в националните и координираните мониторингови програми. Като цяло, 4446 проби са съдържали остатъци под MRL³ (57.85%); 678 проби са превишавали MRL (8.82%).

Таблица 1. Сравнение с резултатите от предишни години

Година	Общ брой проби	Под MRL %	Над MRL %
2018	7685	57.85	8.82
2017	6807	52.28	9.31
2016	5153	50.42	4.99
2015	3934	37.6	2.0
2014	3428	6.1	2.1
2013	3237	5.1	2.0
2012	3174	6.2	1.9
2011	4516	5.4	2.4

Процентът на пробите с остатъци под MRL се е увеличил през 2018 год. (57.85 %) в сравнение с годините през периода от 2011 до 2017 (2017; (52.28%), 2016 (50.42%), 2015 (37.6 %), 2014 (6.1%), 2013 (5.1 %), 2012 (6.2 %) и 2011 (5.4%)).

3. Несъответстващи проби: възможни причини, превишаване на ARfD и предприети действия

³ MRL – максимално допустимо ниво на остатъци

Възможни причини за несъответствие:

- **Неспазване на указанията от Добрите земеделски практики - използване на пестициди, неодобриени в ЕС.**

Тази причина се отнася за следните продукти и пестициди: 33 случая в лимони (с установени пестициди: бифенил – 19, бромопропилат – 1, хлорпирифос – 11, пропиконазол – 2); 25 случая в нар (клотианидин – 10, ипродион – 1, пропиконазол – 12, тиаметоксам – 2); 35 случая в сладки чушки (бифенил – 6, клотианидин – 6, диазинон – 1, фенпропиморф – 2, фентион – 2, флузилазол – 1, метиокарб – 2, метомил – 12, пропиконазол – 3).

- **Използване на пестициди при продукти, внос от трети страни, за които няма определен импорт толеранс.**

Установени са следните несъответствия: 51 случая в лимони (додин – 19, имазалил – 21, пропизамид – 2, тиаклоприд – 1); в нар – 269 случая (2-фенилфенол – 8, ацетамиприд – 117, азоксистробин – 2, боскалид – 39, бупрофезин – 4, хлорпирифос – 6, ламбда-цихалотрин – 3, циперметрин – 1, ципродинил – 7, дифеноконазол – 2, диметоморф – 1, додин – 1, флуопирам – 2, тау-флувалинат – 8, имазалил – 16, малатион – 3, пиримикарб – 1, пиракlostробин – 9, пириметанил – 3, пирипроксифен – 2, тебуконазол – 2, тебуфенпирад – 1, тиабендазол – 4, тиаклоприд – 26, тиофанат-метил – 1); 328 случая в сладки чушки (2-фенилфенол – 6, ацетамиприд – 24, хлорпирифос – 28, хлорпирифос-метил – 1, ламбда-цихалотрин – 2, симоксанил – 1, циперметрин – 1, додин – 2, фамоксадон – 4, тау-флувалинат – 26, фостиазат – 7, имазалил – 8, индоксакарб – 1, малатион – 12, оксамил – 1, пиримифос-метил – 123, пропизамид – 19, пиридабен – 1, спиромезифен – 1, тебуконазол – 4, тебуфенпирад – 64, тиофанат-метил – 2).

4. Превишаване на ARfD (остра референтна доза)

На всички проби, за които е установено превишаване на MRL, е извършен експертен анализ от ЦОРХВ. От експертите на Центъра са предоставени научни съвети на управляващите риска, за предприемането на последващи действия.

5. Предприети мерки

Във връзка със забелязаните несъответствия са предприети съответните мерки. Изпратени са 137 съобщения до системата RASFF и съответните продукти са задържани на границата. Относно 359 несъответстващи проби са направени проучвания, предприети са административни действия и е извършена анализ чрез модела PRIMo (Pesticide Residues Intake Model).

6. Осигуряване на качеството

Лабораторните изпитвания са извършени в 4 лаборатории в Р България, всяка от които е преминала процедура по акредитация от Българска служба по акредитация. Евролаб извършва контрола на продукцията, внесена от трети страни, като част от граничния контрол на ЕС и също така участва в националната контролна програма.

Лабораториите, участващи в националната контролна програма са: Централна лаборатория за химически изпитвания и контрол (ЦЛХИК) – акредитирана на 30 юни, 2016 год., Централна лаборатория за ветеринарно санитарна експертиза и екология (ЦЛВСЕЕ) – акредитирана 27 април, 2016 год., Приморис (PRIMBG) – 2 май, 2016 год. и Евролаб (EuroLab) – 27 ноември, 2016 год.

Източник:

National summary reports on pesticide residue analysis performed in 2018
<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/sp.efsa.2020.EN-1814>

Други информации в областта на пестицидите и тяхното влияние могат да бъдат намерени на интернет страницата на ЦОРХВ: <http://corhv.government.bg/>

Изготвил:

Д-р Ирена Богоева

нач. отдел ЗРХЗХ, дирекция ОРХВ

04.06.2020 год.